

SPIS TREŚCI

Rozdział 1. Przewodnik po chemii	9
1.1. Dwa opisy przemian chemicznych	9
1.1.1. Czym zajmuje się chemia	9
1.1.2. Makroskopowy opis przemian chemicznych	11
1.1.3. Mikroskopowy opis przemian chemicznych	12
1.2. Przekazywanie informacji chemicznych	12
1.2.1. Skład substancji – wzory sumaryczne	12
1.2.2. Budowa substancji – wzory strukturalne	14
1.2.3. Przemiany substancji – równania chemiczne	16
1.3. Substancje chemiczne	18
1.3.1. Rodzaje substancji	18
1.3.2. Właściwości fizyczne	20
1.3.3. Właściwości chemiczne	23
1.4. Mieszaniny	24
1.4.1. Właściwości mieszanin	24
1.4.2. Prezentowanie składu mieszanin	25
1.4.3. Sporządzanie mieszanin	26
1.4.4. Klasyfikacja mieszanin	27
1.4.5. Rozdzielanie mieszanin	29
1.5. Pierwiastki chemiczne	32
1.5.1. Tablica Mendelejewa	32
1.5.2. Alotropia pierwiastków	34
1.5.3. Masy atomowe i cząsteczkowe	35
1.5.4. Rozpowszechnienie pierwiastków w przyrodzie	36
1.5.5. Krążenie pierwiastków w przyrodzie	37
1.5.6. Rola chemii w ochronie środowiska	41
1.6. Związki chemiczne	43
1.6.1. Prawo stałości składu	43
1.6.2. Podziały związków chemicznych	44
1.6.3. Kwasy i zasady	45
1.6.4. Skala pH	47
Rozdział 2. Budowa materii	48
2.1. Ziarnistość materii	48
2.1.1. Dowody ziarnistości materii	48
2.1.2. Rodzaje drobin	49
2.2. Budowa drobin	50
2.2.1. Składniki drobin	50
2.2.2. Liczba i rodzaj jąder w drobinach	51
2.2.3. Liczba i rozmieszczenie elektronów w drobinach	52
2.2.4. Prawo okresowości	55
2.2.5. Masy drobin	57
2.2.6. Rozmiary i kształty drobin	58
2.2.7. Rozmieszczenie ładunku elektrycznego w drobinach	60

2.3. Powstawanie drobin	61
2.3.1. Przyczyny powstawania drobin	61
2.3.2. Wiązania chemiczne	62
2.3.3. Wzory elektronowe	64
2.3.4. Wiązania chemiczne a właściwości substancji	66
2.4. Skład jąder atomowych	67
2.4.1. Rodzaje nukleonów	67
2.4.2. Podział izotopowy pierwiastków	68
Rozdział 3. Przemiany materii	69
3.1. Rodzaje przemian materii	69
3.2. Przemiany fizyczne bez zmiany struktury drobin	71
3.2.1. Zmiany stanów skupienia	71
3.2.2. Mieszanie substancji	73
3.3. Przemiany fizyczne ze zmianą struktury drobin	74
3.3.1. Przemiany jąder atomowych	74
3.3.2. Przemiany elektronowe	79
3.4. Przemiany chemiczne	80
3.4.1. Cechy reakcji chemicznych	80
3.4.2. Rodzaje reakcji chemicznych	85
3.4.3. Dysocjacja jonowa	91
3.4.4. Cele przeprowadzania reakcji chemicznych	93
3.4.5. Przeprowadzanie reakcji w laboratorium	95
3.5. Współzależność budowy substancji i jej właściwości	97
Rozdział 4. Związki chemiczne nieorganiczne	101
4.1. Tlenki	101
4.1.1. Skład i budowa tlenków	101
4.1.2. Nazwy tlenków	101
4.1.3. Występowanie tlenków w przyrodzie	102
4.1.4. Otrzymywanie tlenków	102
4.1.5. Właściwości fizyczne tlenków	102
4.1.6. Podział tlenków	103
4.1.7. Właściwości chemiczne tlenków	103
4.1.8. Zastosowanie tlenków	103
4.2. Wodorotlenki	104
4.2.1. Skład i budowa wodorotlenków	104
4.2.2. Nazwy wodorotlenków	104
4.2.3. Występowanie wodorotlenków w przyrodzie	104
4.2.4. Otrzymywanie wodorotlenków	105
4.2.5. Właściwości fizyczne wodorotlenków	105
4.2.6. Właściwości chemiczne wodorotlenków	105
4.2.7. Zastosowanie wodorotlenków	105
4.3. Kwasy tlenowe	106
4.3.1. Skład i budowa kwasów tlenowych	106
4.3.2. Nazwy kwasów tlenowych	106

4.3.3. Występowanie kwasów tlenowych w przyrodzie	107
4.3.4. Otrzymywanie kwasów tlenowych	107
4.3.5. Właściwości fizyczne kwasów tlenowych	107
4.3.6. Właściwości chemiczne kwasów tlenowych	108
4.3.7. Zastosowanie kwasów tlenowych	108
4.4. Sole	108
4.4.1. Skład i budowa soli	108
4.4.2. Hydraty	108
4.4.3. Nazwy soli	109
4.4.4. Występowanie soli w przyrodzie	110
4.4.5. Otrzymywanie soli	110
4.4.6. Właściwości fizyczne soli	110
4.4.7. Właściwości chemiczne soli	111
4.4.8. Zastosowanie soli	111
Rozdział 5. Najważniejsze pierwiastki chemiczne	112
5.1. Wodór	112
5.1.1. Wodór na Ziemi i w Kosmosie	112
5.1.2. Właściwości fizyczne wodoru	112
5.1.3. Właściwości chemiczne wodoru	112
5.1.4. Otrzymywanie wodoru	113
5.1.5. Najważniejsze związki wodoru	114
5.1.6. Zastosowanie wodoru	114
5.2. Fluor, chlor, brom i jod	114
5.2.1. Fluorowce jako rodzina pierwiastków	114
5.2.2. Fluorowce w przyrodzie, gospodarce i medycynie	115
5.2.3. Właściwości chloru	116
5.2.4. Właściwości bromu	116
5.2.5. Właściwości jodu	117
5.2.6. Chlorowodór i kwas solny	117
5.3. Tlen i siarka	117
5.3.1. Tlenowce jako rodzina pierwiastków	117
5.3.2. Występowanie i zastosowanie tlenu oraz siarki	118
5.3.3. Dziura ozonowa	118
5.3.4. Właściwości tlenu	119
5.3.5. Właściwości wody	119
5.3.6. Właściwości nadtlenku wodoru	119
5.3.7. Właściwości siarki	120
5.3.8. Kwas siarkowy	120
5.3.9. Siarkowodór	121
5.4. Azot i fosfor	121
5.4.1. Azotowce jako rodzina pierwiastków	121
5.4.2. Występowanie i zastosowanie azotu oraz fosforu	122
5.4.3. Właściwości azotu	122
5.4.4. Właściwości fosforu	123
5.4.5. Amoniak i sole amonowe	123

5.4.6. Kwas azotowy	124
5.4.7. Nawozy sztuczne	125
5.5. Węgiel i krzem	125
5.5.1. Węglowce jako rodzina pierwiastków	125
5.5.2. Węgiel i krzem w skorupie ziemskiej	126
5.5.3. Właściwości węgla	127
5.5.4. Tlenki węgla	127
5.5.5. Dwutlenek krzemu	127
5.6. Metale lekkie	128
5.6.1. Litowce jako rodzina pierwiastków	128
5.6.2. Berylowce jako rodzina pierwiastków	128
5.6.3. Wodorotlenki sodu i potasu	129
5.6.4. Soda i soda oczyszczona	129
5.6.5. Tlenek wapnia	130
5.6.6. Wodorotlenek wapnia	130
5.7. Metale ciężkie	130
5.7.1. Ogólne cechy metali ciężkich	130
5.7.2. Związki chemiczne metali ciężkich	131
5.7.3. Korozja żelaza	131
5.7.4. Występowanie i otrzymywanie metali ciężkich	132
5.7.5. Najważniejsze metale użytkowe	133
5.8. Metale szlachetne	134
5.8.1. Szereg napięciowy metali	134
5.8.2. Właściwości metali szlachetnych	135
Rozdział 6. Związki chemiczne organiczne	136
6.1. Węglowodory	136
6.1.1. Węglowodory nasycone	136
6.1.2. Węglowodory nienasycone	140
6.1.3. Polimery i tworzywa sztuczne	142
6.1.4. Ropa naftowa	144
6.2. Pochodne węglowodorów	145
6.2.1. Alkohole	146
6.2.2. Kwasy karboksylowe	149
6.2.3. Estry	152
6.2.4. Cukry	154
6.2.5. Białka	158
6.3. Leki i trucizny	160
6.3.1. Zasady zażywania leków	160
6.3.2. Tytoń i narkotyki	160
Skorowidz	163